

ฉบับพิเศษ หน้า ๑

เล่ม ๔๕ ตอนที่ ๑๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๑๕

ประกาศสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ว่างลง เป็นการสมควรที่จะสถาปนาสมเด็จพระราชาคณะ ขึ้นดำรงตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช เพื่อจักได้บริหารการพระศาสนาให้สมบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๕๐๕ และตามระเบียบราชประเพณีสืบไป และโดยที่ได้ทรงสดับคำกราบบังคมทูลของหัวหน้าคณะปฏิวัติและสังฆทัสนะในมหาเถรสมาคมโดยเอกฉันท์มติ

เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๑๕

จึงทรงพระราชดำริว่า สมเด็จพระวันรัต เป็นพระมหาเถระ
เจริญในสมณคุณเนกขัมปฏิบัติ สมบูรณ์ด้วยศีลาจารวัตร รัต-
ตัญญูมหาเถรกรณธรรม ดำรงสถาพรอยู่ในสมณพรหมจรรย์
ตลอดมาเป็นเวลาช้านาน ได้ประกอบกรณียกิจเป็นहितานุहित
ประโยชน์แก่พุทธจักรและอาณาจักรอย่างไพศาล ตั้งมีอรรถ
จริยาปรากฏเกียรติสมภาร ตามความพิสดาร ในประกาศ
สถาปนาเป็นสมเด็จพระราชาคณะ มหาสังฆนายก เมื่อวันที่ ๕
ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๔ นั้นแล้ว

ครั้นต่อมา สมเด็จพระวันรัต ยิ่งเจริญด้วยอุตสาหวิริยา-
ริคุณมิได้ท้อถอย สามารถประกอบพุทธศาสนกิจ ยังการพระ
ศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นเป็นลำดับตลอดมา ในการปกครอง
คณะสงฆ์ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๕๐๕
สมเด็จพระวันรัต ก็ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการมหาเถรสมาคม
เป็นเจ้าคณะใหญ่หนกลาง เป็นเจ้าคณะนครหลวงกรุงเทพธนบุรี
และเป็นแม่กองงานพระธรรมทูต ตามที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน
อนึ่ง ในคราวที่สมเด็จพระสังฆราชเสด็จไปเยือนประเทศศรีลังกา
เป็นทางราชการ ตามคำกราบทูลอาราธนาของรัฐบาลประเทศ
นั้น สมเด็จพระวันรัตก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน
สมเด็จพระสังฆราช เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๐

เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๐๕

ในการปริยัติศึกษา เป็นกรรมการพิจารณาร่างหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกภาษาบาลีตั้งแต่ชั้นเปรียญตรีถึงชั้นเปรียญเอก ในฐานะนายกสภาแห่งสภาพระธรรมดึก ได้จัดตั้งทุนไว้สำหรับส่งเสริมให้พระภิกษุผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ ไปศึกษาวิชาเพิ่มเติม ฌต่างประเทศ เป็นผู้อุปถัมภ์อภิธรรม มุลินีวัดพระเชตุพน ฯ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษามุสิกพระอภิธรรมแก่ประชาชน และได้จัดสร้างอาคารเรียนขึ้น ๑ หลัง สำหรับใช้เป็นสถานศึกษาพระอภิธรรม ในการปกครองพระอาราม ก็ได้เอาใจใส่ควบคุมดูแล ระวังรักษา และจัดการบูรณะปฏิสังขรณ์ ซ่อมแซม ปูชนียวัตถุและสิ่งก่อสร้างในพระอาราม ซึ่งชำรุดทรุดโทรมเสียหาย ทั้งในบริเวณพุทธาวาสและสังฆาวาส ให้กลับคืนดีมีสภาพมั่นคงถาวร สะอาดเรียบร้อยดีขึ้นตลอดมา ดังเป็นที่ปรากฏอยู่แล้ว อนึ่ง สมเด็จพระวันรัต ได้จัดตั้งมูลนิธิขึ้นไว้เป็นทุนถาวรสำหรับบูรณะปฏิสังขรณ์พระอาราม เริ่มตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๕ เป็นต้นมา มูลนิธินี้ได้รับพระราชทานนามว่า “มูลนิธิทุนพระพุทธรูปอดฟ้า” นับว่า สมเด็จพระวันรัต เป็นผู้ทรงคุณธรรม มีปรีชาสามารถในการปกครองพระอารามหลวงที่สำคัญ เป็นอย่างยิ่ง สมพระราชประสงค์ ในการส่งเสริมการศึกษาของชาติ ในฐานะนายกสภา

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๑๕

แห่งสถาพระธรรมดึก ได้จัดพระภิกษุไปเป็นครูสอนศีลธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนต่างๆ ในส่วนกลาง ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งถึงปีที่ห้า นอกจากนั้น สมเด็จพระวันรัต ยังได้รับพระมหากรุณาโปรดให้เป็นประธานดำเนินการก่อสร้างโรงเรียนสงเคราะห์เด็กอนาถา ที่วัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่วัดสันติการาม และที่วัดป่าไก่อ จังหวัดราชบุรี อีกด้วย ส่วนการพระศาสนาในต่างประเทศ สมเด็จพระวันรัตได้ไปเป็นประธานสงฆ์ในการผูกพัทธสีมาวัดไทยพุทธคยา ประเทศอินเดีย แล้วเลยไปสังเกตการณ์พระศาสนา ณ ประเทศเนปาล เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ ไปเป็นประธานสงฆ์ในการผูกพัทธสีมา วัดเซตวัน สหพันธ์มาเลเซีย เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๐ ไปเยี่ยมวัดพุทธปทีป ประเทศอังกฤษ แล้วเลยไปสังเกตการณ์พระศาสนา ณ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก เยอรมนี สวิต และอิตาลี เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๑ เป็นผู้แทนคณะสงฆ์ไทยไปร่วมงานถวายพระเพลิงพระศพสมเด็จพระสังฆราชแห่งกัมพูชา เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๓ และในปีพุทธศักราช ๒๕๑๕ ได้รับอาราธนาจากรัฐบาลอเมริกันให้ไปเยือนสหรัฐอเมริกา และ

เล่ม ๔๕ ตอนที่ ๑๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๕

สมเด็จพระสันตะปาปาประมุขแห่งศาสนาคาทอลิก ได้อาราธนา
ให้ไปเยือนสำนักวาติกัน เพื่อเป็นการส่งเสริมสัมพันธไมตรี
และความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา

บัดนี้ ก็เป็นที่ประจักษ์ว่า สมเด็จพระวันรัต เป็นผู้เจริญยิ่ง
ด้วยพระยาอายุกาล รัตตัญญุมหาสถาวัชรธรรม มั่นคงในพระพุทธ
ศาสนา เป็นอจลพรหมจรรย์ภีร์ดี สงเคราะห์พุทธบริษัท
ปกครองคณะสงฆ์ ดำรงตำแหน่งสมณศักดิ์ติดต่อกันมาเป็น
เวลาช้านาน ได้เป็นครูและอุปัชฌายารักษ์แก่มหาชนเป็นอันมาก
มีศิษยานุศิษย์แพร่หลายไพศาล เป็นที่เคารพสักการะของพุทธ
ศาสนิกบริษัททั่วสงฆมณฑล ตลอดจนอาณาประชาราษฎร์ทั่วไป
สมควรจะสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆ
ปริณายก ประธานาธิบดีแห่งสงฆมณฑล เพื่อเป็นศรีศุภมงคล
แก่พระบรมพุทธศาสนาสืบไป

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดสถาปนา สมเด็จพระวันรัต
ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณ
บัฏว่า สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกล
มหาสงฆปริณายก ตรีปิฎกกลาสุโกศล วิมลคัมภีร์ญาณ ปุณณสิริ
ศิษยานุศิษย์ ปาวจนุตตมสิกขนิโรปการ ศีลขันธ์สมาจาร
ศุภจริปฏิบัติ พุทธบริษัทคารวสถาน วิจิตรปฏิภาณพัฒนคุณ

ฉบับพิเศษ หน้า ๖

เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๑๕

อดุลธรรมวิสารสุนทร บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช
เสด็จสถิต ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร
พระอารามหลวง เป็นประธานในสงฆมณฑลทั่วราชอาณาจักร
ขออาราธนาให้ทรงรับขุระพระพุทธรศาสนา เป็นภาระสั่งสอน
ช่วยระงับอธิกรณ์ และอนุเคราะห์พระภิกษุสามเณรในสงฆมณฑล
ทั่วไป โดยสมควรแก่พระอิศริยยศซึ่งพระราชทานนี้ จงทรง
เจริญพระชนมายุ วรรณ สุข พล ปฏิภาณ คุณสารสิริสวัสดิ์
จิรัฏฐิติ วิรุฬหิไพบุลย์ในพระพุทธรศาสนา เทอญ

ให้ทรงมีพระราชอาคณและพระครูฐานานุกรมระดับพระ
อิศริยยศ ๑๕ รูป คือ พระทักษิณกณชิกร สุนทรธรรมสาธก
พุทธปาพจนดิถกมหาเถรจิกการี กณชิบดีศรีรัตนกมาจารย์
พระราชอาคณปลัดขวา ๑ พระอุดรคณาภิรักษ์ อัครศาสนกิจ
บรรหาร มหาเถรชการุการี สมุหบดีศรีธรรมภาณกมาจารย์
พระราชอาคณปลัดซ้าย ๑ พระครูธรรมกถาสุนทร ๑ พระครูวินัย
กณโสภณ ๑ พระครูพรหมวิหาร พระครูพระปรีต ๑ พระครู
ณานวิสุทธิ พระครูพระปรีต ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร
๑ พระครูพิมลสรภาณ พระครูคู่สวด ๑ พระครูพิศาลสรคณ
พระครูคู่สวด ๑ พระครูพิบูลบรรณวัตร ๑ พระครูพิพัฒนบรรณกิจ

ฉบับพิเศษ หน้า ๗

เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๑๕

๑ พระครูสังฆบริหาร ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑ ขอให้
พระคุณผู้ได้รับตำแหน่งทั้งปวงนี้ มีความสุขสิริสวัสดิ์สถาพร
ในพระบวรพุทธศาสนา เทอญ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕
เป็นปีที่ ๒๗ ในรัชกาลปัจจุบัน